

■ Kenan Hacı

Oyaşacan elə bildirdim ki, dualar ancaq Allaha ismarlanır. Vurtut on beş yaşım vardı. Mən kəndimizin kitab mağazasında yəşəmən rəngli üz qabığı olan bir kitab gördüm - "Günəşə dua" kitabını. Kitabı alıb evə gətirdim, bütün gecəni o kitabdakı "qəribə" şeirlərlə baş-baş qaldım.

O şeirlər mənim poeziya haqqında təsəvvürlərimi alt-üst etdi, sanki qəfildən tamamilə fərqli bir iqlim qurşağına düşmüşdüm, gözlərim önündə əsrarəngiz bir dünya açıldı; indiyəcən tanımadığım, görmədiyim impressionist cigzilərlə, abstrakt cah-cələllə süslənmiş bir dünya. Bu dünyanın iqliminə uyğunlaşmaq çətin idi. Bu şeirlərin mənə çalalarına vaqif olmaq üçün müəyyən bir yol keçilməli idi və hələ o mənaya vaqif olmaqdan ötrü söz məni öz köynəyindən keçirməli idi. Bu şeirlərin poetik leksikonu gözümüzün öyrəşdiyi kvadrat şeirlərin bəsit dilindən tamamilə fərqlənirdi. Bu şeirlərdə pafos, trafaret, difiramb yox idi, bu şeirlərin misraları şeqli idi, üfükündə Günəş şüaları sayırırdı. Nurəngiz Gün verlibrin keyfiyyətə yeni tipini yaradırdı. Onun şeirləri oxucunu interaktivliyə səsləyən çoxyozumlu mətnlərdir. Bu poetik nümunələr eyni zamanda iki min illik tarixi olan türk şeirinin klassik gələnlərini də özündə hifz etməkdədir. Onun şeirlərində arxaik sayıla biləcək bir çox leksik vahidlər və birləşmələr öz əksini tapır.

Bu şeirlər zərif, incə bir qadın ruhunun əsintiləri idi və yeniyetmə bir gənci sehləmişdi. Kitablarda insan kimidir, nə vaxtsa rastına çıxan kitablarda köhnə tanışlar kimi heç vaxt unutmursan, arada xatırlayanda əlini kitab rəfinə atıb onu yenidən götürüb vərəqləyirsən, bir növ, köhnə dostunla görüşüb həsb-hal edirsən. Özünün və sözünün gözəlliyi, zərifiyyəti ilə əhatəsində olan insanları həmişə cəzbində saxlayan Nurəngiz Günün "Günəşə dua" kitabını ədəbi taleyimdə müstəcab olan dualar kimi həmişə kitabxanamda saxladım. İnsan ömür yolunun başlanğıcında özünə düzgün dostlar seçəndə onun taleyi də uğurlu olur, eləcə də mütaliənin ilkin çağlarında düzgün kitab seçimi insanın düşüncəsinin inkişafına müsbət təsir göstərir. "Günəşə dua" kitabını oxuyandan sonra anladım ki, poeziyanın özünün xüsusi dili var, bu dil şüurla altışür arasında mənə körpüsündən keçərək təxəyyülün üfükündə daim sayırır və öz müəllifini də əsərində saxlayır. Bu əsər əslində insan ruhunun azadlığına xidmət edir, bu əsərin mahiyyətində hüdud-suz bir azadlıq var. Nurəngiz Gün tərpedən-dırnağa azad ruhun qarçısı idi. Onun poemaları da ("Qar romanı", "Quzey Kıprıs rüzgarları", "Əsrin son yuxusu") konseptual poeziya nümunələridir. Bu əsərlərdə qürbət acısı, Vətənin ağırları dil açıb bulud dilində, Ay dilində, Günəş dilində, ulduz dilində, çiçək dilində, yağmur dilində danışır. Onun mətnlərində apollonik bir ölçü-biçi var, o, təsvir etdiklərini sanki saf bir sevgi enerjisi ilə cana gətirir.

Nurəngiz xanımın dualarına aşına olduğum o zamanlardan çox-çox sonra amerikan şairi D.A. Uolkotun bir fikrinə rast gəldim. O, yazırdı ki, "mən heç vaxt poeziyanı duadan ayırmamışam". Qəribədir, mərhum şairimiz Adil Mirseyid haqqında yazımda da onun

şeirlərini dua kimi Tanrıya pıçıldadığımı yazmışdım. Mistik qatı olan şeirlər Yerdən Göyə ünvanlanan mətnlərdir və onlar insanlığın dua janrında yazılır. Əslində bu yazını yazmaqda məqsəd təkcə Nurəngiz xanımın poeziyasını təhlilə çəkmək deyil.

Dəyərli qələm dostum, professor, şair-esseist Elçin İsgəndərzadənin "Günəşin elçisi" esse-monoqrafiyasını oxuyanda "Günəşə dua" ilə ilk tanışlıq gününü xatırladım. Elçin müəllim poeziyamızın bu nazəndə, xanım-xatın şairəsini bütün parametrlərlə oxuculara təqdim edir. Bu əsəri nəğmə kimi də zümzümə etmək olar, ağı kimi ötmək də, portret yazısı kimi də oxumaq olar, bir qadın ömrünün bütün fəsillərini özündə əks etdirən nadir bir rəsm əsəri kimi heyrdəndən önündə donub qalmaq da olar. "Günəşin elçisi"ni sənedli filmin ssenarisi kimi də oxumaq olar. Bu "film"də Nurəngiz xanım öz ömürlüyünü

"Bir dəfə yolla gedirdim, yeniyetmə vaxtlarımdı. Qarşıdan gələn iki qadının diqqətlə mənə baxdıqlarını gördüm. Yanlarından keçəndə dediklərini eşitdim:

-Bu qədər də gözəl olmaq

olar mı?

Yəni deyilənə görə,

çox gözəl idim.

Nə isə... Gözəlliyimin heç fərqi olmadım. Hər dəfə ürəyim düşəndə şəkillərimi tökü baxıram. Sanki şəkillərdəki o gözəl Nurəngiz nəse demək istəyir mənə. Bəlkə də demək istəyir ki, qədrimi niyə bilmədin, bəlkə də. Mən o gənc Nurəngizə zülüm elədim, əzab verdim, xəyallarını yıxdım, arzularını puç elədim - özünə qarşı biganəliklə".

Və günlərin bir günü üzünü güzgülərə deyil, göylərə - Tanrıya tutub soruşur:

onun misralarından ürkək-ürkek boylanmış sirləri o qədər estetik şəkildə, incəliklə çözləyir ki, onun şairənin mənəvi dünyasına bu qədər içdən bələd olması heyret doğurur. Bu kitabı oxuduqca şairə kimi tanıdığımız Nurəngiz Günü həm də mərhəmətli, daim xeyir-xahlığa can atan, daxilən son dərəcə zəngin bir qadın, öz səadətini, xoşbəxtliyini yeganə ciyərpərəsi Jalənin məsud, bəxtiyar gələcəyində tapan fədakar bir Ana kimi tanıyırdı.

"O, həm də hər şeydən qabaq ANAYdı, müqəddəs Ana!

O qədər tufanlara, haqsızlıqlara, hücumlara sinə gərdi ki, o qədər məğrurcasına dik dayandı ki, heç bir külək, boran onu kökündən qopara bilmədi. Bitdiyi kökünün üstündə daha da qüvvətləndi, daha da gücləndi. Və özünü deyirdi ki, Jaləm mənim güc qaynağımdır. Hər nə olursa-olsun, çevrilib onun o saf gözələrinin dərinliyinə baxanda yenidən

Günəşin şahidliyi ilə

Elçin İsgəndərzadənin

"Günəşin elçisi" kitabı haqqında qeydlər

vərəqləyir, Elçin İsgəndərzadə isə peşəkar bir rejissor kimi şairənin bəbəkərində titrəşən kədərini, gözəlliyin zamanla savaşığını, yeganə övladı Jaləsinə tükənməz sevgisini, məhəbbətini, öz şeirlərini oxuyarkən səsinin təkrar olunmaz ahəngini, bu səsin zərif, dalgalı uçuşunu lentə köçürür.

Nurəngiz Gün ömürlüyünə güzgü tutan bu əsrarəngiz söz çələnginin baş qəhrəmanı Günəşdir. Dünyamıza hərərət bəxş edən, şairənin zərif ruhunun Vətəni olan Günəş. Kitabı oxuduqca Tanrının gözəllik payını səxavətlə bəxş etdiyi bir qadının taleyi ilə təkbətək necə döyüşdüyünün şahidi olursan. Əslində tale Tanrının yazısıdır, onu dəyişmək mümkündürmü? Nurəngiz xanım taleyə boyun əyməyib, dualarını Günəşə ismarlayıb, taleyinin yazılmamış hissələrini özü yazıb. Elçin İsgəndərzadə isə qələmini fırçaya çevirib kəpənək ruhlu şairənin portretini yaradıb.

Nənəsinin, babasının xiffətini çəkən dəcəl qızciğaz bir gün anasından soruşur:

-Bəs hanı mənim nənəmlə babam, nə vaxt gələcəklər?

Anası saçlarını oxşayıb üzündən öpərək qızına müqəddəs yalan danışır:

-Onlar arabayla çox uzaqlara, lap uzaqlara, Günəşə gediblər.

O vaxtdan balaca qızciğazın ürəyində Günəşə dualar turmurcuqlayır. O vaxtdan bu qız elə zənn edir ki, bütün doğmaları qızılı arabaya minib Günəşə yollanıblar və onun Günəşə duası həm də əzizləri üçün idi. Bütün ömrü boyu bu dualar bitmədi, tükənmədi. Günəşin elçisi oldu o qız.

"Ətrafımda uşaqlar gülərdi, oynayırdı, sevinərdi. Mən də həsrətlə Günəşdə baba, nənə axtarırdım və sanki uşaq qəlbimə onların qayıtmayacağını dikte edən ağırlar dolardı. Heç demə, bu ağırlar sonralar şeirlərə çevriləcək, məni şair edəcəkdilər". ("Günəşin elçisi" kitabından)

Nurəngiz xanım haqqında deyiləsi nə varsa, hamısını Elçin İsgəndərzadə qələmə alıb. Bu kitab Nurəngiz xanımın gələcək tədqiqatçıları üçün əvəzsiz bir mənbədir. "Günəşin elçisi" bütün janrların ötesində olan bir mətnədir. Onu roman kimi də, poema kimi də oxumaq mümkündür. Elçin müəllim bu əsəri yazarkən onu hansısa janrın tələbləri çərçivəsinə salmayıb, təsvir və tədqiq etdiyi obyektə qarşı sonsuz sevgisi duyğularına, düşüncələrinə hədd qoymağa imkan verməyib və beləcə, esse ilə monoqrafiyanın sintezi belə bir unikal mətnin yaranmasına səbəb olub.

"Günəşin elçisi" kitabını vərəqlədikcə Nurəngiz xanımın həzin, duyğulu səsi eşidilir:

-İlahi, bu qızdakı o gözəllik necə oldu?!

Cismani gözəllik nə vaxtsa solur, tərəvətini, cazibəsini itirir, amma heç vaxt solmayan əbədi gözəllik özünə Günəşdən ad götürmüş Nurəngiz Günün əsrarəngiz Söz Səltənətidir, onun ağ çiçəkləri heç vaxt solmayacaq, həmişə, ilin bütün fəsillərində tərəvət saçacaq, insanları sevgiyə çağıracaq. Tanrının elçiləri peyğəmbərlərdir, Günəşin elçisi isə onun adına dualar oxuyan Nurəngiz Gün oldu.

Yaxşı, razıyam səninlə,

düşək yola.

Əzəl gedək Tanrının qapısını

döyək.

Yağış versin... Günahımızı paklasın,

Sonra gedək, Günəşi

bərabər öpək.

Yanırsa dodaqlarımız

Günəşdə yansın.

İnsan Tanrıya ibadət edəndə qüsul alır, paklanır. Şairə Günəşin görüşünə də yağışda qüsul alıb gedir. Günəş sanki ondan ötrü Tanrının görünən üzü idi.

Dəyərli qələmdaşım Elçin İsgəndərzadə Nurəngiz xanımın mübhəm duyğularını,

doğuluram, yenidən qüvvətlənirəm, yenidən mübarizəyə başlayıram. Jaləm mənim həyat ağacımdır, diriliyimdir, hər şeyimdir, nəfəsimdir".

Deyirlər, Günəşə dualar müstəcab olur. Günəş Tanrının aynasıdır, bəşər Günəşdə güzgülənir, durulur, təmizlənir. Nurəngiz Gün öz şeiriyyəti ilə Günəşə yol açdı və dedi: Gedək, Günəşi bərabər öpək!

Bu mənada bir ömür boyunca öz poetik bioqrafiyasına Nurəngiz Gün qədər sadıq qalan çox az sayda şairlərimiz var.

Dəyərli ziyalımız Elçin İsgəndərzadə şair və estetik kimi Nurəngiz Gün poeziyasının novatorluğuna, onun fərqli poetik leksikonuna dərinləndən aşına olduğundan bu poeziyanın fəlsəfəsini, mahiyyətini də çox gözəl anladır. Biz Nurəngiz xanımın şeirlərinin hansı genetik kodlara əsaslandığını, hansı kədərdən su içdiyini, hansı sevincdən bərinədiyini öyrənirik.

Kitab böyük sevgiyə, səmimiyyətlə, yüksək peşəkarlıqla yazılıb. Elçin İsgəndərzadə Nurəngiz Günün bioqrafiyasını yarıelmi, yarıbədi dildə nəql edir. Sanki Göyden Yərə enmiş bir Mələk haqqında heyranlıqla söhbət edir. Bu söhbətdə Günəş də iştirak edir...